

ชุดผลิตภัณฑ์เครื่องหอม แรงบันดาลใจจากใบตอง

Product for Aromatherapy Set, Inspiration from Banana Leaf

ขวัญหทัย ธาดา*
Kwanhatai Thada

บทคัดย่อ

ชุดผลิตภัณฑ์เครื่องหอม แรงบันดาลใจจากใบตอง มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองทั้งด้านความงามและประโยชน์ใช้สอย โดยนำลักษณะทางกายภาพของใบตองซึ่งได้แก่ เส้นและขอบใบ การม้วน การพับ การบิด การซ้อนและการตัดใบตอง ที่เป็นเส้นของใบตองมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้วยรูปทรงที่ผ่านกระบวนการค้นหา วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการออกแบบให้สอดคล้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ตามกระบวนการทางเครื่องเคลือบดินเผา ผลการออกแบบได้ผลิตภัณฑ์ชุดผลิตภัณฑ์เครื่องหอมที่ใช้เนื้อดินสโตนแวร์สำเร็จรูป ขึ้นรูปด้วยวิธีการหล่อหน้าดินและเคลือบที่เน้นผิวกึ่งมันกึ่งด้านโทนสีธรรมชาติไม่ฉูดฉาด ได้แก่ สีขาวขุ่น สีเขียวอ่อนและสีน้ำตาลส้มเผาที่ระดับอุณหภูมิ 1,220 องศาเซลเซียส บรรยากาศออกซิเดชัน ซึ่งได้ผลงานออกแบบสร้างสรรค์ ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

Abstract

The project was about ceramic products for aromatherapy set inspired by banana leaf. The objective was to design and create products that served both aesthetics and function. Physical characteristics of banana leaf, which are vein and margin, rolling, folding, twisting, overlapping and bending were applied. Consequently, the outstanding characteristics of banana leaf were applied in the design. In order to produce the products which were designed following the ceramic processes. The results of the design were ceramic products for aromatherapy set, the products were made of stoneware and shaped by slip casting. In addition, they were glazed by emphasizing Semi clear glaze and mat glaze with natural tone colors which are not flashy such as ivory, light green and orange-brown at temperatures of 1,220 degrees Celsius in oxidation atmosphere. In conclusion, the results of the creative design were consistent with the objectives of the project.

ความเป็นมา

สังคมมนุษย์ในยุคปัจจุบันให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกด้าน ทั้งเรื่องของที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม สุขภาพ การศึกษา เทคโนโลยี เป็นต้น การที่คนเราให้ความสำคัญในเรื่องที่กล่าวมานั้น ทำให้เกิดการพัฒนารูปร่างในเชิงสร้างสรรค์ผลงานหรือผลิตภัณฑ์ สินค้า การบริการในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะในเรื่องสุขภาพที่ต้องได้รับการดูแลทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต จึงเกิดกระแสรักสุขภาพเพิ่มขึ้นในสภาวะโลกโลกาภิวัตน์เช่นนี้ การบำบัดด้วยกลิ่น หรือโรมาเทอร์ราพี ก็เป็นอีกทางเลือกที่จะช่วยให้ร่างกายผ่อนคลายความเมื่อยล้า และลดความเครียด ซึ่งได้รับความนิยมทั้งในห้างร้าน รีสอร์ท สปา หรือในที่พักอาศัย ปัจจุบันประเทศไทยถือเป็นผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องหอมรายใหญ่ที่มีการส่งออกไปทั่วโลก ด้วยจุดเด่นที่เป็นแหล่งวัตถุดิบ โดยเฉพาะสมุนไพร ตลอดจนการรู้จักนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการผลิต ทำให้ได้เครื่องหอม ตลอดจนผลิตภัณฑ์ต่างๆ ทั้งผลิตภัณฑ์บำรุงผิว น้ำมันหอมระเหย ฯลฯ โดยผลิตภัณฑ์เครื่องหอมมากกว่า 3,000 รายการ จากแบรนด์ไทยต่างถูกกระจายไปวางจำหน่ายทั่วโลก จนสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย ปัจจุบันเครื่องหอมแบรนด์ไทยเริ่มเป็นที่รู้จักในตลาดต่างประเทศมากขึ้น แนวโน้มทางการตลาดพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การเลือกผลิตภัณฑ์

* คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ต่างๆที่นำมาใช้สอยร่วมกับเครื่องหอมเหล่านี้ จึงมีความสำคัญที่จะมองข้ามไม่ได้ การพัฒนาเรื่องของการออกแบบผลิตภัณฑ์ ในทุกวัสดุ รวมถึงผลิตภัณฑ์ทางด้านเครื่องเคลือบดินเผาทุกประเภทจึงมีหลากหลายรูปแบบให้ได้เลือกใช้ตามความนิยมของผู้บริโภค ซึ่งส่วนใหญ่เลือกให้เหมาะสมกับรูปแบบหรือสไตล์ของบ้านหรือสถานที่ให้บริการนั้นๆ การออกแบบผลิตภัณฑ์โดยนำธรรมชาติมาเป็นต้นแบบหรือแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน ยังได้รับความนิยมไม่เสื่อมคลาย ทั้งทางด้านรูปทรง สี สัน พื้นผิว อาจเน้นให้สอดคล้อง กลมกลืนหรือเป็นจุดเด่นที่มีลักษณะเฉพาะ เหล่านี้ล้วนช่วยในด้านเสริมสร้างบรรยากาศทั้งสิ้น

สังคมไทยมีความผูกพันกับวิถีชีวิตในการใช้งานใบตองของผู้คนในสังคมมาตั้งแต่เกิดจนโต ทั้งด้านคุณประโยชน์ตั้งแต่หน่อ ลำต้น ดอก ใบจนถึงผล โดยเฉพาะส่วนที่เป็นใบของต้นกล้วย ที่เรียกว่า “ใบตอง” คนเรารู้จักใช้ประโยชน์ของใบตอง สร้างเป็นผลิตภัณฑ์ หลากหลายรูปแบบเช่น ใช้ห่อหรือบรรจุอาหารทั้งของคาวของหวาน ซึ่งมีการดัดแปลงรูปแบบการห่อตามอาหารนั้นๆ อาทิเช่น การห่อ ขนมเทียน การห่อตะโก้ขนมหวานที่ราดหน้าด้วยกะทิ เรียกการห่อลักษณะนี้ว่า กระถงมูมเดียวคุณกัน (เศรษฐพงศ์ อัมมะเย: 2552,43) ในพิธีสำคัญทางพุทธศาสนาหรือตามคติความเชื่อประเพณีต่างๆในแต่ละท้องถิ่น ก็นำใบตองมาใช้งานเช่นกัน โดยออกแบบใบตองให้มีความงามเป็นงานประณีตศิลป์เพื่อใช้ในงานพุทธศิลป์และในงานพิธีกรรม เช่น งานบวช พานบายศรีสู่ขวัญ ซึ่งมีการใช้งานสืบทอด จนถึงในปัจจุบัน จากความประทับใจในคุณค่าความงามและประโยชน์ที่กล่าวมา ทำให้ผู้ศึกษาเกิดแรงบันดาลใจในการออกแบบชุด ผลิตภัณฑ์เครื่องหอม ที่นำเสน่ห์ของใบตองมาใช้ในการออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์ โดยนำความงามที่มีลักษณะเฉพาะของใบตอง ได้แก่ เส้นใบมีลักษณะเป็นเส้นตรงที่ขนานกัน ขอบใบและส่วนที่ติดกับก้านใบลักษณะของเส้นจะโค้งเล็กน้อยและเป็นเช่นนี้เกือบทั้งใบ และ เส้นใบบางอย่างหนึ่งของใบตองก็คือ ใบตองมีคุณสมบัติในการยืดหยุ่นสามารถพับ ดัด-ซ้อน ดัด-บิด และม้วนเป็นรูปทรงแล้วสร้างพื้นที่ว่างให้เกิดประโยชน์ใช้สอยได้ รูปทรงของผลิตภัณฑ์ที่จะออกแบบนั้น จะลดทอน ผสมผสานรายละเอียดบางส่วนให้เรียบง่ายทำให้เกิดความอ่อนช้อย สำหรับใช้สำหรับผู้ที่ชื่นชอบของใช้แบบร่วมสมัยซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างของเก่าและของใหม่ พัฒนารูปทรงให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การใช้งาน แต่รูปแบบงานจะเน้นเพื่อการตกแต่งเป็นสำคัญ สีของเคลือบจะเป็นสีโทนเย็นไม่ฉูดฉาดกลมกลืน กับลวดลายที่พัฒนาและคลี่คลายจากลักษณะทางกายภาพของใบตองเป็นหลัก

วัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

1. เพื่อออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุดเครื่องหอมให้ตอบสนองทั้งด้านความงามและประโยชน์ใช้สอย โดยนำลักษณะทางกายภาพของใบตองซึ่งได้แก่ เส้นและขอบใบ การม้วน พับ บิด ซ้อนและดัด มาใช้ในการออกแบบ
2. ผลิตผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบจากการวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของใบตองและสามารถผลิตตามกระบวนการทางเครื่องเคลือบดินเผา

แนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน

แนวคิดในการออกแบบคือ การนำเสนอเสน่ห์ของคุณค่าความงามตามอย่างใบตอง สู่อผลิตภัณฑ์เครื่องหอมแบบไทย ด้วยลักษณะทางกายภาพของใบกล้วย ทั้งเส้นใบ ขอบใบทุกบริบททั้งใบอ่อน ใบแก่ ใบแห้ง รูปแบบการพับหรือห่อใบตอง คลี่คลายให้เกิด เรียบง่ายทำให้เกิดความอ่อนช้อยโดยผลงานที่ได้จะมีทั้งความงามและประโยชน์ใช้สอยควบคู่กันไป ลักษณะของผลงานมีกลิ่นไอแบบ ตะวันออก มีเอกลักษณ์เฉพาะ มีความเรียบง่าย สีสันไม่ฉูดฉาด และตอบสนองพฤติกรรมการใช้งานสำหรับผู้ชื่นชอบรูปแบบร่วมสมัย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีความรักและนิยมในความงามของธรรมชาติ เพิ่มทางเลือกและการใช้งานในผลิตภัณฑ์ที่มีการออกแบบให้เหมาะสมกับสถานที่

กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

1. การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับใบตองและของตกแต่งร่วมสมัย ซึ่งประกอบไปด้วย เอกสารวิชาการ การศึกษาจากข้อมูลจริง รวบรวมและคัดกรองข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องทำการวิเคราะห์จากสิ่งที่ค้นคว้า นำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่เรียบง่ายตามเสน่ห์ของใบตองเหมาะสมสอดคล้องพฤติกรรมการใช้งานและความงามที่เหมาะสมและ ภาพลักษณ์ที่ตรงตามเอกลักษณ์ที่นำเสนอ

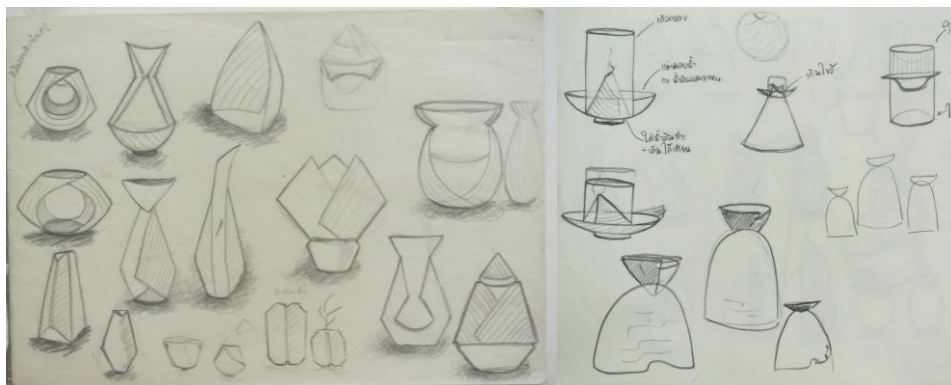
2. การดำเนินงานออกแบบและพัฒนาารูปแบบ นำเสนอผลงานร่าง 2 มิติ ที่ได้ทำการออกแบบจากข้อมูลและสรุปแนวความคิดวิเคราะห์ที่ได้ เพื่อให้สามารถพิจารณาความงามและสัดส่วนที่เหมาะสมจึงทำการเสนอแบบด้วยผลงานแบบร่าง 3 มิติ คัดเลือกแบบร่าง 3 มิติที่ดีที่สุดเหมาะสมสวยงามมีแนวทางการเป็นไปได้ในการผลิตมาแก้ไขข้อบกพร่องในบางส่วนแล้วพัฒนาารูปแบบนี้ๆต่อตามจำนวนขอบเขตผลิตภัณฑ์

3. ดินและเคลือบ ทำการทดลองดินและเคลือบเพื่อให้ได้ผลที่ตรงต่อความต้องการใช้งานและเหมาะสมกับภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์มากที่สุด ดิน เลือกใช้ดินสโตนแวร์ เคลือบ ทำการทดสอบเคลือบเพื่อให้ได้ผิวเคลือบที่มีความเงามันกึ่งด้าน เหมาะกับภาพลักษณ์ของใบตอง โดยเคลือบที่ใช้มีส่วนผสมดังนี้

Borax	30%
Potash feldspar	45%
Zinc Oxide	5%
BaCo ₃	6%
ดินขาวระนอง	4%
Silica	10%
CaCO ₃	3%
Add Copper Oxide	2%
Zirconium Dioxide	5%

การศึกษารูปทรงที่เกิดจากการม้วน ซ้อน ทับใบตอง

ผลงานแบบร่าง 2 มิติ

แบบร่าง 3 มิติ

แบบร่าง 3 มิติ

สรุปผล

ชุดผลิตภัณฑ์เครื่องหอม แรงบันดาลใจจากใบตอง ประกอบด้วย เตาน้ำมันหอมระเหย ขวดน้ำหอมระเหย ถ้วยเทียนหอม เตา
รูปหอม ขนาดระหว่าง 5x15x18 ซม. รูปทรงที่นำเสนอเสนอของการทอแบบใบตองตอบสนองทั้งด้านความงามและประโยชน์ใช้สอย
โดยนำลักษณะทางกายภาพของใบตองซึ่งได้แก่ เส้นและขอบใบ การม้วน การพับ การบิด การซ้อนและการตัดใบตอง ด้วยรูปทรงที่ผ่าน
กระบวนการค้นหา วิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการออกแบบให้สอดคล้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ตามกระบวนการทางเครื่อง
เคลือบดินเผา เลือกใช้เนื้อดินที่เหมาะสมกับการใช้งานได้แก่ เนื้อดินสีดินขาว ขันรูปด้วยวิธีการหล่อหน้าดิน พื้นผิวเลือกใช้เคลือบที่เน้น
ผิวกึ่งมันกึ่งด้านโทนสีธรรมชาติ ไม่ฉูดฉาด ได้แก่ สีขาวขุ่น และสีเขียวอ่อน เเผาที่ระดับอุณหภูมิ 1,220 องศาเซลเซียส บรรยากาศออก
ซิเดชั่น ซึ่งได้ผลงานออกแบบสร้างสรรค์ ทั้งรูปทรง เส้น สัดส่วน พื้นผิวและสีที่สอดคล้องสื่อสารเสน่ห์ใบตองตามวัตถุประสงค์

บทวิเคราะห์คุณค่าของผลงาน

ขั้นตอนการวิเคราะห์เพื่อถอดลักษณะและรูปแบบของงานใบตอง แรงบันดาลใจจากใบตองมีองค์ประกอบทางศิลปะที่ถ่ายทอด
เสน่ห์ของใบตองที่สำคัญที่สุด คือ การใช้เส้นขนานสื่อถึงเส้นใบที่ขนาดใกล้เคียงและจังหวะการพับ ซ้อนที่รู้สึกถึงใบตอง ส่วนมุมของรูป
ทรงเลียนแบบอารมณ์งานใบตองที่โค้งเล็กน้อย รูปทรงอวบอิม ไม่เป็นเหลี่ยมหรือสันคมจนเกินไป มีมุมได้แต่ลบให้โค้งเล็กน้อย รูปทรง
ทั้งชิ้นควรสอดคล้องกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คัดเลือกลักษณะเส้นโค้งและรูปทรงคุ้นเคยที่มีที่มาจากการทำงานด้วยใบตองสามารถถ่ายทอด
เสน่ห์เฉพาะตัวของใบตองได้ รูปแบบการใช้งานที่เหมาะสม เกิดจากลักษณะเส้นที่มีผลต่อความรู้สึกและการรับรู้ ให้รู้สึกถึงใบตอง

เอกสารอ้างอิง

ทวี พรหมพฤกษ์. (2523). เครื่องเคลือบดินเผาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. (2527). ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปานยา. เศรษฐพงศ์ อัปมะเย. (2552). การทอขนมและ
อาหารด้วยใบตอง. กรุงเทพฯ: บริษัท วาดศิลป์ จำกัด.

สุขุมล แก้วสวัสดิ์. (2548). เครื่องปั้นดินเผา พื้นฐานการออกแบบและปฏิบัติงาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศรีเอทีพี
พรินท์ จำกัด.